

MINISTRIA E ARSIMIT DHE E SHKENCËS
BYROJA E ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

Programi mësimor

Arsimi muzikor
për klasën IV

Shkup, 2023

TË DHËNA THEMELORE PËR PROGRAMIN MËSIMOR

Lënda mësimore	Arsimi muzikor
Lloji/kategoria e lëndës mësimore	E obligueshme
Klasa	VI (e gjashtë)
Temat/fushat në programin mësimor	<ul style="list-style-type: none"> • Të dëgjuarit dhe të kuptuarit e muzikës • Shkrim - Leximi muzikor dhe aktivitetet performuese
Numri i orëve	1 orë në javë /36 orë në vjet
Pajisjet dhe mjetet	<p>Një klasë (kabinet) e specializuar, e cila përveç mjeteve dhe mjeteve standarde është e pajisur edhe me:</p> <ul style="list-style-type: none"> • piano/piano/piano elektrike ose ndonjë instrument tjetër muzikor; • instrumente ritmike për fëmijë (ritmike dhe melodike); • burime të ndryshme të të mësuarit nga natyra dhe mjedisi i afërt - shufra prej druri ose metali, qelqi, druri, objekte metalike me një shumëllojshmëri tingujsh në klasë; • materiale të shtypura (faqe muzikore, manuale, revista, gazeta, libra, enciklopedi dhe literaturë tjetër); • printime dydimensionale - të paprojektuara (foto, fotografi, postera, ilustrime); • pajisje për riprodhimin e regjistrimeve audio dhe video (pajisje CD dhe DVD, pajisje hi-fi, marrës TV, kompjuter me akses në internet, altoparantë cilësorë, projektor LCD, pllakë inteligjente); • regjistrime audio dhe video: CD audio dhe video me përmbajtje të përshtatshme; • materiale dixhitale edukative; • tabela e bardhë interaktive.

Normativi i kuadrit mësimor	<p>Punën edukative-arsimore në klasën e katërt mund ta realizojë personi i cili është:</p> <ul style="list-style-type: none"> • studimet për art muzikor, drejtim mësimor/teori muzikore dhe pedagogji, VII/1 ose VI A (sipas MRK) dhe 240 ECTS; • studimet për artin muzikor, drejtimet tjera jomësimore, VII/1 ose VI A (sipas MRK) dhe 240 ECTS me përgatitje të fituar pedagogjike-psikologjike dhe metodologjike në një institucion të arsimit të lartë të akredituar.
------------------------------------	---

LIDHSHMËRIA ME STANDARDET KOMBËTARE

Rezultatet e mësimin të përmendura në programin mësimor shpijnë në përvetësimin e kompetencave të mëposhtme të përfshira me fushën **Shprehja artistike dhe kultura** nga Standardet kombëtare:

	<i>Nxënësi/nxënësja di dhe/ose është i/e aftë:</i>
VIII-A.1	të manifestojë njohuri për format e ndryshme të shprehjes artistike nga të gjitha fushat e kulturës (letërsi, muzikë, arte pamore, arte interpretuese, arte dekorative, arkitekturë, dizajn),
VIII-A.2	të identifikojë manifestimet e ndryshme të kulturës popullore dhe ndikimin e tyre në zhvillimin e vlerave estetike,
VIII-A.3	t'i shprehë idetë, përvojat dhe emocionet e tyre, duke përdorur forma artistike ose të tjera të shprehjes krijuese (individuale ose kolektive),
VIII-A.4	për t'i interpretuar idetë, përvojat dhe emocionet e shprehura në produktet e artit të krijuara nga të tjerët që i përkasin kulturave së tyre ose të tjera,
VIII-A.5	të manifestojë njohuri për kulturën e vet dhe mënyrat e ndryshme të shprehjes së saj përmes letërsisë dhe arteve pamore, muzikës dhe vallëzimit, objekteve dhe produkteve të tjera kulturore,
VIII-A.6	t'i identifikojë dallimet dhe ngjashmëritë midis kulturës së vet dhe kulturave të tjera në mjedisin e vet më të ngushtë dhe më të gjerë dhe të analizojë lidhjen dhe ndërvarësinë e tyre.
	<i>Nxënësi/nxënësja di dhe/ose është i/e aftë:</i>
VIII-B.1	arti dhe format e tjera të shprehjes kulturore kontribuojnë në kuptimin dhe ndryshimin e botës
VIII-B.3	respektimi dhe promovimi i kulturës së vet kontribuon në forcimin e identitetit dhe dinjitetit kulturor,
VIII-B.6	respektimi dhe promovimi i kulturave të tjera kontribuon në sigurimin e respektimit të kulturës së dikujt nga të tjerët

Programi mësimor gjithashtu i përfshin edhe kompetencat relevante në fushat e Standardeve kombëtare: Shkrim-leximi digjital

	<i>Nxënësi/nxënësja di dhe/ose është i/e aftë:</i>
IV-A.1	të hulumtojë dhe krahasojë mundësitë e pajisjeve digjitale të njohura dhe të reja dhe të vlerësojë, përzgjedhë dhe përdorë në mënyrë të pavarur ato që janë më të përshtatshme për një nevojë dhe situatë specifike
IV-A.2	të vlerësojë kur dhe në çfarë mënyre është i nevojshëm edhe përdorimi efektiv i TIK për të zgjidhur një detyrë/problem; të zgjedhë dhe të instalojë programet që i nevojiten, të përdorë programe mbrojtëse dhe të zgjidhë probleme rutinë në funksionimin e pajisjeve dhe rrjeteve digjitale;
IV-A.3	përdorni mënyra të ndryshme të kufizimit dhe ruajtjes dhe ndarjes së sigurt të përmbajtjes në pajisje dhe rrjete të ndryshme në mjedisin digjital;
IV-A.4	në bashkëpunim me të tjerët të analizojnë një problem, të zhvillojnë një ide dhe një plan për kërkimin dhe zgjidhjen e tij dhe të planifikojnë kur dhe për çfarë të përdorin TIK-un;
IV-A.5	të përcaktojë se çfarë informacioni ka nevojë për të, të gjejë, të zgjedhë dhe të shkarkojë të dhëna, informacione dhe përmbajtje digjitale dhe të vlerësojë rëndësinë e tyre në lidhje me nevojën specifike dhe besueshmërinë e burimit;
IV-A.6	të zgjedhë dhe të përdorë mjete të ndryshme për përpunimin e të dhënave, të analizojë të dhënat dhe t'i paraqesë ato në mënyra të ndryshme, duke respektuar rregullat e përdorimit.
	<i>Nxënësi/nxënësja di dhe/ose është i/e aftë:</i>
IV-B.1	shkrim-leximi digjital është thelbësor për jetën e përditshme – e lehtëson mësimin, jetën dhe punën, kontribuon në zgjerimin e komunikimit, krijimtarisë dhe inovacionit, ofron mundësi të ndryshme për argëtim;
IV-B.2	përdorimi i papërgjegjshëm dhe jo i duhur i TIK-ut ka pasoja dhe mund të sjellë rreziqe për individin ose shoqërinë;
IV-B.3	Potencialet e TIK-ut do të rriten dhe duhet të monitorohen dhe përdoren, por gjithashtu duhet të ketë një qëndrim kritik ndaj besueshmërisë, konfidencialitetit dhe ndikimit të të dhënave dhe informacioneve që disponohen përmes pajisjeve digjitale;
IV-B.5	informacioni i disponueshëm në hapësirën digjitale duhet të përdoret në mënyrë etike, sipas rregullave të përcaktuara dhe për të mirën e njerëzve;
IV-B.6	duhet të respektohen të drejtat e pronësisë intelektuale të produkteve të disponueshme në rrjetet digjitale;

Zhvillimi personal dhe social

	<i>Nxënësi/nxënësjja di dhe/ose është i/e aftë:</i>
V-A.5	të njohë emocionet tek vetja dhe tek të tjerët, të perceptojë pasojat e reagimeve të veta emocionale në situata të ndryshme dhe të përdorë strategji të përshtatshme për përballimin e emocioneve;
V-A.6	për të vendosur mendjen tuaj për të mësuar dhe zhvilluar personalisht dhe për të punuar mbi sfidat dhe sfidat që paraqiten në rrugën drejt arritjeve të tyre;
V-A.7	t'i përdorë përvojat e veta për ta lehtësuar mësimin dhe për ta përshtatur sjelljen e vet në të ardhmen;
V-A.8	të organizojë kohën e tij/saj në atë mënyrë që t'i mundësojë atij/asaj të arrijë në mënyrë efikase dhe efektive qëllimet e përcaktuara dhe të kënaqë nevojat e veta;
V-A.9	të parashikojë pasojat e veprimeve të tij dhe të veprimeve të të tjerëve për veten dhe të tjerët
V-A.13	të komunikojë me të tjerët dhe të paraqitet në mënyrë të përshtatshme për situatën;
V-A.14	dëgjoni në mënyrë aktive dhe përgjigjeni siç duhet, duke treguar ndjeshmëri dhe mirëkuptim për të tjerët dhe duke shprehur shqetësimet dhe nevojat tuaja në mënyrë konstruktive;
V-A.15	të bashkëpunojë me të tjerët në arritjen e qëllimeve të përbashkëta, duke ndarë pikëpamjet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke marrë parasysh pikëpamjet dhe nevojat e të tjerëve;
	<i>Nxënësi/nxënësjja di dhe/ose është i/e aftë:</i>
V-B.3	arritjet personale dhe mirëqenia e dikujt në masë të madhe varen nga puna që ai/ajo investon dhe rezultatet që i arrin;
V-B.4	çdo veprim që e ndërmerr ka pasojat për të/saj dhe/ose mjedisin e tij/saj;
V-B.7	iniciativa, këmbëngulja dhe përgjegjësia janë të rëndësishme për zbatimin e detyrave, arritjen e qëllimeve dhe tejkalimin e sfidave në situatat e përditshme;
V-B.8	ndërveprimi me të tjerët është i dyanshëm - ashtu siç ka të drejtë t'i kërkojë të tjerëve që t'i mundësojnë atij/asaj të jetë i kënaqur me interesat dhe nevojat e tij/saj, po ashtu edhe ai/ajo ka përgjegjësi t'u japë hapësirë të tjerëve për të kënaqur interesat dhe nevojat e tyre;

REZULTATET NGA MËSIMI

Tema: **TË DËGJUARIT DHE TË KUPTUARIT E MUZIKËS**

Numri i përgjithshëm i orëve: **16**

Rezultatet nga mësimi:

Nxënësi/nxënësjë do të jetë i/e aftë të:

identifikon dhe dallon kompozime muzikore nga gjini të ndryshme (muzika klasike, muzika popullore, muzika popullore);
 identifikon dhe dallon këngët popullore me përmbajtje të ndryshme dhe me origjinë nga bashkësitë e ndryshme etnike nga Maqedonia e Veriut;
 dallon lloje të ndryshme zërash, ansamble vokale e kore dhe i njeh në muzikën vokale që dëgjon;
 dallon dhe kategorizon instrumentet muzikore me tela dhe i njeh në muzikën instrumentale që dëgjon;
 dallon elementet e formave muzikore dhe shpjegon lidhjen e tyre me karakterin e veprave të dëgjuara;
 nxënësi do të zhvillojë:
 aftësi për të dëgjuar muzikë të zhanreve të ndryshme.

Përmbajtjet (dhe nocionet)	Standardet e vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> Zhanret muzikore: muzika klasike, popullore, popullore (muzikë klasike, muzikë popullore, pop, rock, rap për fëmijë) 	<ul style="list-style-type: none"> Identifikon gjininë e kompozimit muzikor të dëgjuar. Dallon dhe krahason karakteristikat e zhanreve të ndryshme muzikore duke dëgjuar kompozime muzikore. Liston dy kompozime nga çdo gjini muzikore.
<ul style="list-style-type: none"> Muzikë vokale (interpretues, zëra femrash - soprano, mezo-soprano dhe alto; zëra meshkujsh - tenor, bariton dhe bas; zëra për fëmijë; kor femrash, kor, kor mashkullor, kor miks, kor për fëmijë, ansamble të dhomës vokale) 	<ul style="list-style-type: none"> Njeh zërat e fëmijëve, meshkujve dhe femrave në performancën solo, ansamblet dhe koret më të vogla. Dallon zërat e ulët, të mesëm dhe të lartë të meshkujve dhe femrave në performancën solo, ansamblet dhe koret më të vogla dhe rendit emrat e tyre. Njeh llojet e zërave nga muzika e dëgjuar e interpretuesve të famshëm. Njeh llojet e refreneve nga muzika e dëgjuar.
<ul style="list-style-type: none"> Këngë popullore (Gazeta, familjare, patriotike, dashurie, mërgimtare, këngë humoristike) 	<ul style="list-style-type: none"> Njeh llojin e këngës popullore sipas përmbajtjes. Liston karakteristikat e këngëve popullore dhe shpjegon origjinën dhe mënyrën e transmetimit të këngëve popullore. Klasifikon këngët popullore sipas përmbajtjes, sipas karakterit dhe sipas origjinës.

<ul style="list-style-type: none"> • Muzika instrumentale: instrumente me tela (muzikë instrumentale, instrument(et) shoqërues, instrumente me tela, instrumente me tela, instrumente me hark: violinë, violë, violonçel, kontrabas, hark; instrumente të këputura: harpë, kitarë, mandolinë, plectrum/perce; instrumente popullore: dajre, qemane, kanun, ut , saz, çifteli) 	<ul style="list-style-type: none"> • Identifikon nga tingulli dhe pamja të paktën tre tela, tre tela dhe dy instrumente me tela popullore • Përshkruan instrumentet me tela sipas zërit, pamjes dhe rolit në kompozimet instrumentale. • I kategorizon instrumentet me tela sipas zërit, pamjes, mënyrës së të luajturit dhe rolit në grupet instrumentale. • Njeh auditorisht të paktën pesë instrumente me tela në një performancë instrumentale.
<ul style="list-style-type: none"> • Format muzikore: forma dypjesëshe dhe trepjesëshe (motivi, fraza, fjalia, pika, forma ab, forma aba) 	<ul style="list-style-type: none"> • I thotë elementet e formës dypjesëshe dhe trepjesëshe. • Dallon pjesët bazë dëgjimore të formës dypjesëshe dhe trepjesëshe. • Bën një paraqitje skematike të formave dypjesëshe dhe trepjesëshe me elementet e tyre në shembujt muzikorë të dëgjuar. • Krahason pjesët në formë dypjesëshe dhe trepjesëshe në shembujt e dhënë muzikorë, sipas madhësisë dhe dallimeve/ngjashmërive të materialit muzikor.
<ul style="list-style-type: none"> • Dëgjimi i drejtuar i veprave muzikore (tempo, dinamika, karakteri i muzikës, titulli i veprës, kompozitori, zhanri, elementet e formës muzikore, kompozimi interpretues; këngë-himni ceremonial, këngë solo) 	<ul style="list-style-type: none"> • Njeh mjetet shprehëse muzikore në kompozimin dëgjimor/këngë ceremoniale-himn/këngë solo dhe i emërton me shprehje eksperte. • Liston titullin dhe kompozitorin e një pjese të famshme muzikore që po dëgjon. • Njeh kompozicionin interpretues dhe elementet e formës muzikore në një pjesë muzikore që dëgjon.

Shembuj për aktiviteteve:

- Nëpërmjet prezantimit dhe dëgjimit të shembujve muzikorë të kompozimeve të zhanreve të ndryshme, nxënësit identifikojnë gjininë e kompozicionit muzikor të dëgjuar, dallojnë dhe krahasojnë zhanre të ndryshme dhe renditin dy kompozime nga secili muzikant zhanër muzikor.
- Mësuesi drejton nxënësit të bëjnë një listë me kompozimet e tyre të preferuara nga zhanre të ndryshme muzikore.
- Nëpërmjet prezantimit dhe dëgjimit të shembujve të ndryshëm muzikorë të kompozimeve muzikore vokale të realizuara nga koret (kori i femrave, kori i meshkujve, kori i përzier, kori i fëmijëve, ansamblet e dhomës vokale) dhe interpretuesit e njohur, nxënësit njohin dhe dallojnë: zërat e fëmijëve, të meshkujve dhe femrave. zëra të ulët, të mesëm dhe të lartë meshkuj dhe femra në performancë solo, ansamble dhe kore më të vogla dhe emërtohen me shprehje profesionale.
- Mësuesi drejton nxënësit të shkruajnë në letra nocionet e mësuara nga muzika vokale. Më pas mësuesi paraqet shembuj të dëgjueshme të kompozimeve dhe zërave të ndryshëm, nxënësit njohin llojet e zërave dhe koreve, duhet të zgjedhin të paktën dy karta që lidhen me përbërjen që tregojnë se ata mund të dallojnë dëgjimisht zërat e ulët, të mesëm dhe të lartë të meshkujve dhe femrave në një performancë solo, ansamble dhe kore më të vogla.
- Mësuesi drejton nxënësit të krijojnë një Hartë mendjesh për temën Muzika vokale. Nxënësit zbatojnë në mënyrë krijuese shprehjet profesionale për konceptet e mësuar dhe kategorizojnë llojet e zërave, koreve dhe interpretuesve të famshëm. Nëse ka mundësi, nxënësit krijojnë Hartën Mendore në formë digjitale.
- Përmes audio-incizimeve/video-incizimeve, mësimdhënësi prezanton këngët popullore sipas përmbajtjes, karakterit dhe prejardhjes së tyre, karakteristikë e bashkësive të ndryshme etnike që jetojnë në Republikën e Maqedonisë së Veriut. Nxënësit i emërtojnë sipas përmbajtjes, shpjegojnë karakteristikat, demonstrojnë njohuri për origjinën dhe mënyrën e transmetimit, kategorizojnë këngët popullore sipas përmbajtjes, karakterit, origjinës dhe interpretuesve të famshëm.
- Mësuesi/ja i drejton nxënësit, nëpërmjet teknikës Kubi, të punojnë në grup 6 aspekte të ndryshme të këngëve popullore (1. Përshkruani ku, si dhe kur këndohen këngët popullore 2. Emërtoni cilat mund të jenë këngët popullore sipas përmbajtjes 3. Shpjegoni karakteristikat e këngëve popullore 4. Demonstroni njohuri për origjinën dhe mënyrën e transmetimit të këngëve popullore nga kombet 5. Kategorizoni këngët popullore sipas përmbajtjes, karakterit, origjinës dhe interpretuesve të njohur 6. Diskutoni nëse ju pëlqejnë ato? Pse?). Nxënësit punojnë në grupe, hulumtojnë, përgatisin një prezantim dhe prezantojnë.
- Nëpërmjet një prezantimi audiovizual të shembujve të ndryshëm muzikorë të muzikës instrumentale nga zhanre të ndryshme, ku si instrumente shoqëruese dhe solo shfaqen instrumentet harkore - tela dhe instrumentet e këputura, mësuesi i njofton nxënësit me këto instrumente. Nxënësit dëgjojnë me vëmendje, identifikojnë dhe përshkruajnë instrumentet me tela, demonstrojnë njohuri dhe kategorizojnë instrumentet me tela sipas tingullit, pamjes, stilit të të luajturit, zhanrit dhe rolit në ansamblet instrumentale
- Mësuesi zbaton modelin e Klasës e përmbysur. Përmes materialit video të incizuar, para orës së mësimi, ai i njofton nxënësit me konceptet bazë të një grupi të caktuar instrumentesh dhe u jep atyre detyra që t'i identifikojnë ato me të dëgjuar dhe vizualisht (përmes një detyre të përgatitur). Mësimi tjetër i drejton dhe inkurajon studentët të demonstrojnë njohuritë e tyre, të përshkruajnë instrumentet, të diskutojnë ngjashmëritë dhe dallimet, dhe kështu t'i kategorizojnë ato sipas tingullit, pamjes, stilit të të luajturit, zhanrit dhe rolit në ansamblet instrumentale pasi dëgjojnë shembuj audio.

- Mësuesi nxit nxënësit të listojnë elementet e formave muzikore përmes Brainstorming-ut. Më pas paraqet shembuj të përshtatshëm të formës dypjesëshe dhe trepjesëshe, nxënësit të bëjnë dallojnë të dëgjuarën dhe emërtojnë pjesët themelore. Mësuesi inkurajon nxënësit të bëjnë një paraqitje skematike në mënyrë krijuese ku do të demonstrojnë të gjithë formën si dhe pjesët më të vogla të saj (p.sh. trajtë dypjesëshe-periodha-fjali-frazë-motiv). Nxënësit diskutojnë dhe krahasojnë pjesë në forma muzikore sipas madhësisë dhe dallimeve/ngjashmërive të materialit muzikor në një shembull muzikor.
- Mësuesi paraqet shembuj të ndryshëm muzikorë nga muzika vokale, muzika instrumentale nga zhanre të ndryshme ku si instrumente shoqëruese dhe solo shfaqen instrumentet me tela (tela dhe vegla me këputje). Nxënësit dëgjojnë me vëmendje dhe interes nga fillimi deri në fund, shpjegojnë dhe demonstrojnë lidhjen e mjeteve shprehëse muzikore me përvojën e tyre të karakterit të veprës që dëgjojnë, kategorizojnë pjesët që dëgjojnë sipas titullit, kompozitorit, grupit interpretues, zhanri dhe elementet e formës muzikore.
- Mësuesi i udhëzon nxënësit të dëgjojnë me vëmendje kompozimin. Pas dëgjimit të parë diskutohet për karakterin e kompozimit. Përbërja dëgjohet për herë të dytë dhe secili nxënës shënon titullin e kompozimit dhe kompozitorin dhe mjetet shprehëse që percepton. Pas dëgjimit të tretë mësuesi u jep nxënësve udhëzime për teknikën Carousel. Paraprakisht, ai përgatit tre hamera dhe shkruan titujt, d. m. th. atë që duhet të përshkruajnë nxënësit pasi të kenë dëgjuar disa herë kompozimin dhe notat e regjistruara (p.sh. karakteri, ritmi, dinamika, interpretuesit). Ai i ndan nxënësit në 3-4 grupe. Pas një diskutimi të përbashkët në grup, njohuritë shënohen - secili grup me një stilolaps me majë të ndjerë me ngjyra të ndryshme në çdo çekiç. Më pas tre çekiçët rrotullohen dhe secili grup shkruan me stilolapsin e tij diçka që mendon se grupi i mëparshëm i ka humbur dhe duhet ta kishte shkruar, ose përvojën e tij të ndryshme të përbërjes. Në fund secili grup prezanton dhe diskuton përmbajtjen e shkruar. Nxënësit shpjegojnë për mjetet shprehëse muzikore dhe kategorizojnë kompozimet sipas kompozitorit, interpretuesit, zhanrit dhe elementeve të formës muzikore.
- Mësuesi paraqet një shembull audio (dëgjim i plotë i kompozimit). Pas dëgjimit të parë, diskutoni për titullin e kompozimit dhe kompozitorin. Pas dëgjimit të dytë, nxënësit demonstrojnë lidhjen e mjeteve shprehëse muzikore me përvojën e tyre të karakterit të pjesës që dëgjohet. Më pas mësuesi udhëzon nxënësit për teknikën e Shfaqjes Skeletore. Në fletët e punës (ose në fletore) nxënësit duhet të shkruajnë një fjali, frazë, fjalë, simbol ose skicë, ngjyrë, sipas përvojës së tyre të një kompozimi dhe të plotësojnë fjalinë: "Më pëlqeu kompozimi sepse..." , duke treguar instrumentet e përfshira, dinamikën dhe karakterin e muzikës dhe përmbajtjen e këngës (nëse popullore).

Tema: SHKRIM - LEXIMI MUZIKOR DHE AKTIVITETET PERFORMUESE**Numri i përgjithshëm i orëve: 20 orë****Rezultatet nga të mësuarit:**

Nxënësi/nxënësjë do të jetë i/e aftë të:

1. për të dalluar vizualisht dhe dëgjimisht shkallën C-dur dhe shkallën a-moll – tip natyral, shpjegon elementet e tyre dhe i përdor përmes këndimit/luajtjes së ushtrimeve të thjeshta dhe kanone dypjesëshe duke përdorur shënime;
2. të këndojë këngë të ndryshme në zhanër, karakter dhe përmbajtje dhe kanone të thjeshta dypjesëshe me vesh me aplikimin e duhur të elementeve të teknikës vokale;
3. t'i njohë gjatë dëgjimit dhe të përdorë në mënyrë të përshtatshme mjetet muzikore shprehëse kur këndon dhe luan;
4. të shprehet në mënyrë krijuese përmes muzikës dhe përmes lidhjes së muzikës me format e tjera të shprehjes artistike;

Përmbajtja (dhe nocionet):**• Notat, pauza, shkallët**

(tonet: a-vogël dhe h-vogël, kohëzgjatja e notave dhe mbështetëseve, shenjat për zgjatjen e notave dhe mbështetëseve, shkalla C-dur, shkalla a-moll-lloji natyral, shkalla, gjysmëshkalla, këmbë, tetrakordi)

Standardet për vlerësim

- Njeh a-minor dhe h-minor, kohëzgjatjet e notave dhe pauzave dhe shenjat e zgjatjes të notave dhe pauzave.
- Shkruan në pesëvarkshin a-vogël dhe h-vogël, kohëzgjatjen e notave dhe pauzave, shënjat për vazhdimin e notave dhe pauzave.
- Shkruan shkallët C-dur dhe a-moll – llojin natyror dhe elementet e tyre.
- Krahason (vizualisht dhe auditorisht) shkallën C-dur dhe shkallën A-moll –lloj natyror.

• Këndimi (varg a – d2) dhe luajtja e instrumenteve muzikore të fëmijëve

(këngë popullore, këngë për fëmijë, këngë e njohur, këngë artistike, kanun, ushtrim melodik, ushtrim ritmik, instrumente muzikore për fëmijë)

- Merr pjesë në një performancë të përbashkët me dëgjim.
- Interpretin këngë me dëgjim, ushtrime dhe kanone të thjeshta dypjesëshe në mënyrë të pavarur/në grup.
- Këndon/luan me dëgjim këngë, ushtrime dhe kanone të thjeshta dypjesëshe me qëndrim të drejtë të këndimit/mënyrë të drejtë në luajtjeje dhe aplikim të mjeteve shprehëse muzikore.
- Këndon/luan duke përdorur këngë me notë të shënuar dhe ushtron në diapazonin a – d2.

• Mjetet shprehëse muzikore – dinamika dhe ritmi në performancën muzikore

- Përcakton dinamikën dhe ritmin në një shfaqje muzikore të caktuar.
- Ajo lidh karakterin e muzikës me mjetet e shprehjes muzikore.
- Përdor mjete të caktuara shprehëse muzikore në performancën e vet.

<p>(dinamika dhe hije dinamike: piano, pianissimo, forte, fortissimo, mezzo-forte, mezzo-piano, crescendo, decrescendo; tempo: Adagio, Lento, Largo, Moderato, Andante, Allegro, Vivo, Presto; metronom)</p>	
<p>• Shprehja dhe krijimi muzikor</p> <p>(krijim, vallëzim, tregime për muzikën, lojëra muzikore, dramatizim)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Merr pjesë në aktivitete të përbashkëta muzikore krijuese. • Parafrazon disa modele muzikore në shprehjen e tij krijuese. • Njohuritë e fituara i zbaton në shprehjen e tij krijuese muzikore. • Ai ofron ide performancash që lidhin muzikën me mënyra të tjera të shprehjes krijuese.
<p>Shembuj për aktivitetet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mësuesi përgatit fletë mësimore me tonet e studiuara dhe nxënësit i identifikojnë dhe i shkruajnë, lokalizon duke shkruar në rreshtat e pestë a-minor dhe h-minor, kohëzgjatjen e shënimeve dhe pauzave, shenjat për vazhdimin e shënimeve dhe pauzave. • Mësuesi u paraqet nxënësve lojëra edukative digjitale dhe së bashku, në grup ose në mënyrë të pavarur nxënësit marrin pjesë aktive në lojë. • Mësuesi përgatit detyra muzikore me kohëzgjatjen e toneve (“Matematika muzikore”) dhe nxënësit i zgjidhin ato. Më pas nxënësit krijojnë vetë detyra muzikore. • Mësuesi i drejton nxënësit përmes një diagrami të Venit për të treguar ndryshimet dhe ngjashmëritë ndërmjet shkallës C-dur dhe shkallës a-moll - formë natyrore. Më pas nxënësit demonstrojnë njohuri se si të ndërtojnë një shkallë C-dur dhe një shkallë A-moll - një formë natyrale me elementët e tyre. • Mësuesi performon njësi të shkurtra muzikore (4 masa secila) i nxit nxënësit t'i shkruajnë dhe t'i krahasojnë me auditor dhe vizual shkallën C-dur dhe shkallën A-moll - formë natyrore. • Mësuesi nxit nxënësit të kryejnë veprimtari, së bashku, në grup dhe në mënyrë të pavarur. Nxënësit marrin pjesë në interpretimin e këngëve me dëgjim, me notim, duke luajtur DMI dhe zbatojnë elementet e teknikës vokale/mënyrën e saktë të të luajturit duke zbatuar përmbajtjen dhe nocionet e mësuara. • Mësuesi përgatit një enigmë me disa motive muzikore që mund të renditen në një aranzhim të ndryshëm. Nxënësit punojnë në grupe dhe i renditin motivet në një renditje të ndryshme dhe më pas i interpretojnë duke kënduar ose luajtur. Mësuesi inkurajon ata të shtojnë shenja dinamike dhe t'i kryejnë ato me ritme të ndryshme, duke përdorur koncepte të përshtatshme. Më pas nxënësit zgjedhin se cili kombinim tingëllon më mirë. Ky aktivitet mund të realizohet edhe me mjete dixhitale dhe aplikacione për të shkruar shënime. • Mësuesi paraqet një shembull muzikor dhe nxit nxënësit të perceptojnë mjetet shprehëse muzikore dhe të shpjegojnë lidhjen e tyre me karakterin e kompozimit. Mësuesi nxit nxënësit të përdorin mjete të ndryshme shprehëse muzikore në shfaqjet e tyre, të përdorin terma profesionalë, të diskutojnë për zbatimin e mjeteve të ndryshme shprehëse në të njëjtën melodi dhe të arrijnë në një përfundim se çfarë tingëllon më mirë. 	

- Mësuesi i udhëzon nxënësit se si të përdorin aplikacione për të shkruar shënime në pajisje dixhitale (së bashku - një tabelë inteligjente ose individualisht - një tabletë, një pajisje celulare). Meqenëse të gjitha nocionet e mësuara (tonet, ritmi, kohëzgjatja, ritmi dhe dinamika) mund të futen në aplikacione, nxënësit kanë mundësinë të dëgjojnë atë që është shkruar dhe ta këndojnë atë me nota. Mësuesi mund të përdorë programe sipas dëshirës së tij, sipas moshës së nxënësve.
- Mësuesi drejton nxënësit të krijojnë tregime digjitale muzikore me kompozimet e studiuara dhe termat muzikorë me mundësi futjeje teksti, imazhesh, muzikë, të folur etj. në një mënyrë të thjeshtë.

INKLUZIVITETI, BARAZIA/NDJESHMËRIA GJINORE, NDËRKULTURA DHE INTEGRIMI MES LËNDËVEA

Mësuesi siguron inkluzivitet duke përfshirë të gjithë nxënësit në të gjitha aktivitetet gjatë orës së mësimi. Ai i mundëson secilit fëmijë të angazhohet në mënyrë njohëse dhe emocionale përmes përdorimit të qasjeve të përshtatshme (individualizimi, diferencimi, puna në grup, mbështetja e shokëve në klasë). Gjatë punës me nxënës me aftësi të kufizuara, aplikon një plan arsimor individual (me rezultate të përshtatura të të mësuarit dhe standarde vlerësimi) dhe, kur është e mundur, përdor mbështetje shtesë nga persona të tjerë (asistentë personal dhe arsimor, ndërmjetësues arsimor, tutorë vullnetarë dhe profesionistë nga shkollat e qendrave resurse). Monitoron të gjithë nxënësit rregullisht, veçanërisht ata nga grupet e cenueshme, në mënyrë që të jetë në gjendje të identifikojë vështirësitë e të mësuarit në kohën e duhur, për t'i inkurajuar dhe mbështetur ata në arritjen e rezultateve nga të mësuarit.

Gjatë realizimit të aktiviteteve, mësuesi i trajton njësoj si djemtë ashtu edhe vajzat, duke u kujdesur që të mos u caktojë role stereotipike gjinore. Gjatë formimit të grupeve të punës, bëhet një përpjekje për të siguruar balancën gjinore. Kur zgjedh materiale shtesë mësimore, bëhet një përpjekje të përdor ilustrime dhe shembuj që janë të ndjeshëm gjinor dhe etnik/kulturor dhe inkurajojnë barazinë gjinore, domethënë promovojnë ndërkulturalizmin.

Gjithmonë kur është e mundur, mësuesi përdor integrimin e temave/përmbajtjes/koncepteve në planifikimin dhe zbatimin e mësimdhënies. Integrimi i lejon nxënësit të përfshijnë këndvështrimet e lëndëve të tjera në atë që mësojnë në këtë lëndë dhe të lidhin njohuritë nga fusha të ndryshme në një tërësi.

VLERËSIMI I TË ARRITURAVE TË NXËNËSVE

Për t'iu mundësuar nxënësve të arrijnë standardet e pritshme të vlerësimit, mësuesi monitoron dhe vlerëson rregullisht arritjet e nxënësve gjatë mësimit. Për pjesëmarrjen në aktivitete, nxënësit marrin informacione kthyesë të cilat tregojnë nivelin e suksesit në realizimin e aktivitetit/ detyrës dhe japin udhëzime për përmirësim (vlerësim formues). Për atë qëllim, mësuesi monitoron dhe vlerëson:

- përgjigjet me gojë në pyetjet e parashtruara nga mësuesi,
- pjesëmarrja dhe sukcesi në realizimin e aktiviteteve performuese (zbatimi i saktë i teknikës së performancës dhe njohuritë e shkrim-leximit muzikor),
- pjesëmarrjen dhe suksesin në aktivitetet për të kuptuar muzikën e dëgjuar dhe për shprehje krijuese muzikore,
- punimet (ilustrime, prezantime, pamje skematike, projekte, etj.),
- përgjigjet e kuizeve (teste të shkurtra) që janë pjesë e mësimdhënies.

Pas përfundimit të mësimit të një periudhe të caktuar (tremujori i parë dhe i tretë dhe semestri i parë), nxënësi merr njohuri kthyesë me shkrim për standardet e arritura të vlerësimit. Vlerësimi përmbledhës kryhet nëpërmjet teknikave të ndryshme të vlerësimit formativ dhe përmbledhës. Në fund të vitit shkollor, nxënësit marrin një vlerësim numerik.

Fillimi i zbatimit të programit mësimor	viti 2023/2024
Institucioni/përfaqësuesi i programit	Byroja e Zhvillimit të Arsimit
Në përputhje me nenin 30, paragrafi 3 nga Ligji për arsim fillor (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut” nr. 161/19 dhe 229/20) ministria e Arsimit dhe e Shkencës e miratoi këtë program mësimor nga lënda e Arsimit muzikor për klasën IV.	nr. 08-3170/7 15.3.2023 viti Ministria e Arsimit dhe e Shkencës, Doc. Dr. Jeton Shaqiri _____